

Vurdering av tiltak for bevaring av artsmangfold
ved Steinsvingen, Ringsaker kommune

John Gunnar Brynjulvsrud

Ekstrakt

Biofokus har på oppdrag for Sweco Norge AS laget forslag til tiltak i forhold til rødlistede moser i planlagt byggesone, samt skjøtselstiltak ved kulturminne.

Nøkkelord

Hedmark
Ringsaker
Stein
Steinsvingen
Kulturminne
Fylkesvei 213
Moelv
Naturtyper
Kulturlandskap
Rødlistearter
Skjøtsel

Omslag

Veikant fv. 213
Foto: J.G. Brynjulvsrud

ISSN: 1893-2851

ISBN: 978-82-8209-443-6

BioFokus-notat 2015-27

Tittel

Vurdering av tiltak for bevaring av artsmangfold ved Steinsvingen, Ringsaker kommune.

Forfattere

John Gunnar Brynjulvsrud og Terje Blindheim

Dato

15. juli 2015

Antall sider

14 sider

Refereres som

Brynjulvsrud, J.G. 2015. Vurdering av tiltak for bevaring av artsmangfold ved Steinsvingen, Ringsaker kommune. BioFokus-notat 2015-26. Stiftelsen BioFokus. Oslo.

Publiseringstype

Digitalt dokument (Pdf). Som digitalt dokument inneholder dette notatet "levende" linker.

Oppdragsgivere

Sweco Norge AS v/ Kenneth Urnes

Tilgjengelighet

Dokumentet er offentlig tilgjengelig.
Andre BioFokus rapporter og notater kan lastes ned fra:
<http://lager.biofokus.no/web/Litteratur.htm>

BioFokus: Gaustadallèen 21, 0349 OSLO

E-post: post@biofokus.no Web: www.biofokus.no

Bakgrunn

Naturtypelokalitetene ved Steinsvingen i Ringsaker har blitt kartlagt flere ganger tidligere i ulike anledninger. BioFokus kartla området i 2010 som en del av naturtypekartleggingen i Ringsaker kommune (Høitomt og Olsen 2010), og i 2012 som en del av kartleggingen av åpen kalkmark i Ringsaker kommune (Reiso og Høitomt 2013). Høitomt har laget et supplerende skriv i september 2014 med forslag til avbøtende og kompenserende tiltak i forhold til planlagt gang- og sykkelvei langs fv. 213. I tillegg har Reidar Haugan kartlagt lav i området.

Det er planlagt bygging av gang- og sykkelveg langs fv. 213 (figur 1) på et område som vil berøre tre registrerte naturtypelokaliteter. En vestre del som per nå er kartlagt som åpen kalkmark og vurdert som svært viktig (A-verdi) (Naturbase IID BN00087748). Fokus for befaring denne gangen har vært å finne egnede lokaliteter med tanke på flytting av rødlistede mosearter på denne lokaliteten (hårklokkemose (EN) og småklokkemose (VU)). Åsen er kartlagt som kalkskog og vurdert som viktig (B-verdi) (Naturbase IID BN00082341). Det er trolig at tiltaket også vil berøre en lokalitet registrert som artsrik veikant vurdert som viktig (B verdi) (IID BN00082336), men konsekvenser rundt denne lokaliteten vurderes ikke i dette notatet. Se figur 2 for en oversikt over de ulike naturtypelokalitetenes beliggenhet, samt plassering av rødlistefunn.

I tillegg til vurdering av avbøtende tiltak for eksisterende kjente naturverdier er det ønsket en vurdering av konsekvenser ved å åpne opp skogen knyttet til bygdeborgen på toppen av åsen, se figur 2 for avgrensning av denne og tekstboks under for beskrivelse av kvalitetene knyttet til dette kulturminnet fra eldre jernalder.

Figur 1: Blå stiplet strek viser grense for tiltakets yttergrense.

Figur 2. Oversikt over registrerte naturtypelokaliteter i Naturbase med grønn skravur. Rosa/lilla farge angir avgrensning av kulturminne fra eldre jernalder. Bygdeborg med flere ulike enkeltelementer av voller og murer. Grå prikk rett øst for veien angir helt korrekt plassering av de rødlistede mosene som vil bli berørt av tiltaket.

Tekst om bygdeborg hentet fra kulturminnesok.no

Muren begynner ved stup sørvest på kollen, fortsetter rett mot nord og svinger så i en ujevn bue mot sørøst, hvor den ender ved et stup sør på kollen. Stupet går i retning SV-ØNØ, og her er det ikke funnet rester av mur. Muren omkranser dermed hele kollen unntatt ved stup i sør. Muren er 160 meter lang, og bredde varierer mellom 4,9 til 8,6 meter og høyde varierer mellom 0,4-2 meter. Murverket består av stein med innblandet jord. I nordøst er det en åpning i muren, og her går det en sti gjennom. Det vokser mose over store deler av muren, og deler av muren er utrast. Muren er mest tydelig i øst, og mindre tydelig i vest hvor den følger kollen. Det har muligens vært en inngang i muren i vest. I sørøst er det en åpning i muren som det går en sti gjennom. Det går en dyp nord-sørgående renne gjennom borgplatået, hvor det rester av en brønn på det dypeste partiet. Brønnen har en diameter på 1,5 meter og vises som en svak forsenkning. Ved befaring høsten 2009 er kollen meget gjengrodd av skog og mindre vegetasjon. Det vokser en rekke trær i/ved mur og det ligger i tillegg flere nedfalte trær over mur.

Resultater

Alle vurderinger og beskrivelser som tidligere er gitt for dette området står ved lag og er lagt ved som vedlegg bakerst i dette notatet. Denne resultatdelen tar derfor kun for seg mulige tiltak for å ivareta naturtyper og arts mangfold på best mulig måte ved eventuelle tiltak angående rødlistede moser, og skjøtsel av området ved kulturminnet på toppen av åsen. Vi fremmer i tillegg et forslag til kompensierende tiltak med tanke på bevaring av de truede lavartene knyttet til de sørøstvendte bergene på toppene av åsen.

Rødlistede moser

Flytting av de rødlistede mosene kan bli et komplisert prosjekt. Begge artene vokser så å si rett på berg på lokaliteten så det vil være vanskelig å flytte selve plantene og få de til å feste seg et annet sted.

En mulighet vil være å skjære ut steinblokken som mosene vokser på dersom dette er teknisk mulig og ikke medfører en urimelig stor merkostnad. Denne må i så tilfelle plasseres på en annen egnet lokalitet som er så lik dagens voksested som mulig, da spesielt med tanke på eksponering (himmelretning, vinkling). Det må også være en viss grad av naturlig forstyrrelser, samt at evt. trær som vokser opp må fjernes over tid. Det er etter befaring ikke funnet noe egnet sted som fyller disse kravene innenfor de avgrensede naturtypene slik det er i dag, men det er funnet to steder utenfor som kan være aktuelle, dog ikke ideelle. Ett sted i vegkanten ved vegreferanse FV 213 HP3 m5769 og ett sted litt opp i vegkanten ved vegreferanse FV 213 HP3 m5939.

En annen mulighet vil være å tilrettelegge ny lokalitet innenfor verneområde, lenger opp i skrånningen, ovenfor det området som skal sprenges bort. Siden artene allerede finnes i området kan det være en sjanse for nyetablering dersom habitatet er riktig. Se vedlagt brev fra Høitomt, september 2014, for detaljerte beskrivelser av tiltak, særskilt avsnitt to under «Avbøtende og kompensierende tiltak». En flytting av steinblokk med artene til denne «nye» kanten høyere opp, samt å behandle nye åpne steinflater på en måte som er gunstig for denne typen arter vil trolig være det beste for artene på sikt. Bergvegg med strukturer, sva og små hyller vil være bedre enn loddrette skarpt kuttete og glatte vegger.

Det finnes ingen garantier for at flytting av moser vil fungere. Det kan også være at evt. nye lokaliteter vil kreve kontinuerlig skjøtsel bl.a. for å holde området tilstrekkelig åpent.

Åpning av skog ved kulturminne

Kulturminnet med bygdeborg har en vid avgrensning på kartene som er presentert på kulturminnesok.no (figur 2). Også ringmuren og en tilliggende voll i vest dekker et forholdsvis stort areal om man legger en buffersone rundt linjene. Det har vært litt uklart hvor stort område det er ønskelig å skjøtte for bedre å få frem kulturminnet. Nedenfor er det skrevet forslag som gjelder for området mellom toppen og moselokaliteten og for området som helhet.

Generelt er kalkskoger en skogtype hvor det kan være gunstig med et åpent skogbilde for å fremme mangfoldet av karplanter som kan vokse i halvåpne rike skoger på kalkgrunn. En åpning av de partiene av kollen som har den tettste skogen, i all hovedsak tett granskog, vil derfor kunne være gunstig for biologisk mangfold samtidig som det kan være gunstig for bevaring av kulturminner og fremmer rekreasjonsverdier.

Flatene ved toppen av åsen.

På flaten i kulturminnet (øvre vestre del) er det i stor grad halvåpen skog med treslag som gran, rogn, selje og spisslønn. Feltsjiktet domineres av arter som trollbær, blåveis, tveskjeggveronika, skogsalat og gaukesyre. Det fins noen stokker med død ved. På flaten nord for toppen vokser treslag som gran, rogn, furu og bjørk, og det er et mer åpent parti med engpreg og arter som bl.a. hundekjeks, gjerdevikke, engsoleie, bringebær, stornesle og rødhyll. I skråning ned mot bolighus i sør og mot fv213 i sørvest vokser tett granskog med få innslag av andre arter. For detaljer om arter se beskrivelse av kalkskogslokalitet i naturtyperapporten.

Vest for toppen, på flaten i kulturminnet står en tett klynge med gran (figur 3, venstre bilde) som har relativt livløst felt/bunnsjikt. Her kan enkelte trær tas ut og det kan tynnes i tett løvkratt med fokus på å få frem frittstående enkelttrær. På vestsiden på toppen står rognekratt som kan tynnes (figur 3, høyre bilde). Skråningen med granskog i sørvest kan med fordel tynnes. Spredte klynger av smågran rundt toppen og på flate i nord bør ryddes. Det må ikke brukes flisemaskin, og kvist og annet avfall må ryddes vekk eller legges i hauger for å fremme karplantefloraen. Et fåtall trestokker uten kvist med diameter på over 20 cm kan gjerne få ligge. Eksisterende stokker med død ved må få ligge.

Figur 3: Bildet til venstre viser tettvokst gran vest for kulturminne. Bildet til høyre viser rogn ved toppen.

Generelt

Generelt kan det sies om hele kollen at tett granskog med fordel kan erstattes av mer lysåpen skog med en blanding av gran, løv og furu. Særlig hassel og lønn bør prioriteres gjensatt av løvtrær, mens furu bør prioriteres foran gran. Generelt bør de fleste furutrær settes igjen, mens særlig gran i de tette granplantingene i sørvest bør erstattes av mer lysåpen skog. Tette løvkratt åpnes opp og enkelttrær bør skjøttes frem til fordel for kratt av flere trær. Rødhyll og stikkelsbær kan med fordel ryddes vekk over hele kollen. Åpne engpartier bør søkes å ivaretas. Det er særlig viktig å foreta skjøtsel nedenfor bergveggene hvor det vokser en kritisk truet lavart, samt holde det åpent rundt fremtidig lokalitet for mosearter som evt. blir flyttet.

Hogstavfall og annet som ryddes i skogen bør i så stor grad som mulig fjernes fra området eller legges i hauger for å unngå at engvegetasjon går tapt. Enkelte grove stammer kan med fordel legges igjen i terrenget og det er positivt om det skapes noen høystubber av ulike treslag (trær kappes 4 meter over bakkenivå).

Der hvor det har falt eller faller ned trær over muren kan disse fjernes skånsomt og legges ved siden av denne.

Kompenserende tiltak i forbindelse med de høye kalkbergene på toppen av åsen

Lokaliteten på toppen rett ovenfor kulturminnet (Naturbase IID BN00087754, Lokal ID 500) er kartlagt som åpen kalkmark og vurdert som svært viktig (A-verdi). Her er det bl.a. gjort funn av to rødlistede lavarter, *Catapyrenium psoromoides* (CR) og kalkrosettlav (VU). Skjøtsel etter anbefaling av Reiso og Høitomt (2013) kan fungere som et kompenserende tiltak med tanke på tap av åpen kalkmark ved vegkant. Se nedenfor for full naturtypebeskrivelse og råd om skjøtsel. Under siste befaring ble det observert en del smågran i klynger, samt gjengroing av stikkelsbær og annen krattvegetasjon (figur 4).

Figur 4: Bildet viser gjengroende krattvegetasjon av bl.a. gran, stikkelsbær og rogn rett nedenfor toppen.

Oppsummering/konklusjon

Å få til en vellykket flytting av moser kan vise seg å bli vanskelig i området hvor det skal gjøres tiltak, men det kan uansett være en idé å tilrettelegge for en utvidelse av den åpne kalkmarka lenger opp i skråningen som tidligere nevnt. Siden artene allerede finnes i området er det en viss mulighet for nyetablering dersom habitatet er riktig.

Forsiktig rydding ved kulturminnet kan være gunstig for artsmangfoldet, spesielt hvis dette kombineres med skjøtselstiltak på og ved åpent kalkberg på toppen av åsen. Siden dette er et naturlig turmål vil skjøtselstiltak som rydding av kratt og åpning av skog også bidra til økt trivsel for turgåere i området og til å fremme ivaretagelse av bygdeborgen.

Naturtypebeskrivelser

Naturtypebeskrivelsene er hentet fra følgende rapporter som er linket nedenfor. Lokalitet 63 (kalkskogslokalitet) er hentet fra BioFokusrapport 2011-6. Lokalitet 500 (moselokalitet langs vei) og 509 (lavlokalitet oppe på toppen av åsen). Under lenkene er lokalitetsbeskrivelsene gjengitt i fulltekst.

<http://lager.biofokus.no/biofokus-rapport/biofokusrapport2011-6.pdf>

<http://lager.biofokus.no/biofokus-rapport/biofokusrapport2013-5.pdf>

63 Stein Kalkskog – Kalkgranskog Verdi: B, Areal 23 daa

Innledning: Lokaliteten er kartlagt av BioFokus ved Siri Lie Olsen og Torbjørn Høitomt den 23.06. og 24.06 2010 i forbindelse med naturtypekartlegging i Ringsaker kommune. Rødlistekategorier følger Norsk rødliste for arter 2010.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Avgrensningen omfatter en kolle like vest for Stein gård. Området er grunnlendt med kalkrikt berg i dagen.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Avgrensningen gjelder naturtypen kalkskog med utformingen kalkgranskog. Tresjiktet domineres av gran med innslag av furu, bjørk, hassel, spisslønn, rogn og hegg. Leddved og einer finnes spredt i busksjiktet. Feltsjiktet består av en rekke krevende lågurt- og tørrbakkearter som blåveis, markjordbær, hengeaks, fingerstarr, trollbær, gjeldkarve, hvitmaure, gulmaure, hesthavre, dunhavre, enghavre, dunkjempe, ryllik, sølvmaure og bitterbergknapp. I bunnsjiktet finnes blant annet storkransmose, engkransmose og granmose.

Bruk, tilstand og påvirkning: Skogen er ikke så veldig gammel, men åpen og godt sjiktet med stor treslagsvariasjon. Særlig i nordre del av lokaliteten forekommer en del dødved, men kontinuiteten er dårlig. Et åpent parti med engvegetasjon på toppen av kollen er i gjengroing.

Artsmangfold: Kalkrosettlav (VU), oransjemusserong (NT), fibret slørsopp og åkermåne er tidligere påvist på lokaliteten. Det er ytterligere potensial for sjeldne, kalkkrevende lav- og sopparter.

Verdivurdering: Kalkskog er en truet vegetasjonstype som er levested for en rekke sjeldne arter, særlig markboende sopp. Denne vegetasjonstypen er relativt vanlig i Ringsaker, og lokaliteten ved Stein er liten og har påvist få sjeldne arter sammenlignet med tilsvarende avgrensninger. Skogen på denne lokaliteten er imidlertid eldre og bedre sjiktet enn i mange andre kalkskoger i området, og avgrensningen vurderes derfor som viktig (B-verdi).

Skjøtsel og hensyn: Fri utvikling, men de åpne partiene på toppen av kollen bør ryddes for kratt for å bevare åpne tørrbakkesamfunn.

500 Stein Ø, kalkberg Åpen kalkmark – Verdi: A, Areal: 0,57 daa

Innledning: Området er kartlagt 06.06.2012 av Sigve Reiso og Torbjørn Høitomt i forbindelse med kartlegging av åpen kalkmark i Oslofeltet på oppdrag fra Fylkesmannen i Hedmark. Tidligere kartlagt som en del av tilgrensende kalkskog i 2010 (Høitomt og Olsen 2010). Rødlistekategorier følger Norsk rødliste for arter 2010.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Avgrensningen omfatter sørøstvendte kalkberg med tilhørende grunnlendte hyller i skogslandskap på toppen av en skogkledd kolle like øst for Stein gård i Ringsaker. Rundt halparten av arealet er nakne bergknauser/bergvegger og halparten åpne grunnlendte flate og slakt hellende areal. Flere bergvegger på 2-3 meters høyde inngår. Kollen ligger ifølge berggrunnskart på kalkstein- dolomitt.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Hele avgrensningen oppfyller definisjonen til åpen kalkmark, der i overkant av halvparten av arealet kan føres til undertypen nakent berg, resterende til åpen grunnlendt kalkmark. Vegetasjonen kan best beskrives som en mosaikk av bergknaus og bergflatevegetasjon (F3), urterik kant (F4) og kantkratt (F5). Enkelte eldre furutrær og gran står spredt, samt ungskog av gran, borealt løv og lønn langs langs toppområdet, hyller, bergsprekker og bergrota. Toppområdet grenser mot kalkbarskog, bergrota mot rik edelløvsskog.

Artsmangfold: Mest spesielt med lokaliteten er forekomst av den svært sjeldne laven *Catapyrenium psoromoides* som står oppført som kritisk truet (CR) på rødlista 2010. Arten ble funnet av Reidar Haugan i 2007, der mindre enn 5 thalli ble dokumentert fra bergveggene i området. Arten har to andre forekomster i Norge fra hhv Aust-Agder og Rogaland, der den begge steder er funnet på bark av alm (Artskart.no og Bratli et al. 2010). Også den rødlistede kalkkrosettflav (VU) er kjent fra området, den ble under feltarbeidet sett på små kalkknauser og kanter langs toppområdet. Karplantefloraen er middels rik for regionen med enkelte habitatspesifikke arter. Karakteristiske arter for åpen kalkmark er bakkemynte, dunkjempe, rødknapp, gulmaure, gjeldkarve, bergskrinneblom, åkermåne, bitterbergknapp, rundbelg, fingerstarr og murburkne. I tillegg ble arter som markjordbær, hvitmaure, sølvmaure og smørbukk notert.

Bruk, tilstand og påvirkning: Området er i tydelig gjengroing, der ungskog og kratt, samt kantsoner av skog er flere steder i ferd med å skygge ut betydelige deler av den åpne kalkmarken, både berg og grunnlendte areal. Trolig har lokaliteten og omkringliggende kalkskog tidligere hatt en eller annen form for kulturpåvirkning, trolig beite, som i dag er opphørt. Forekomsten av laven *Catapyrenium psoromoides* anses som truet av gjengroing med påfølgende utskygging (Bratli et al. 2010).

Fremmede arter: Busker av stikelsbær finnes langs toppområdet.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en av flere spredte lokaliteter av åpen kalkmark på østsiden av Mjøsa i Ringsaker/Hamar området. Nærmest er skrentene mot veien rett ved Stein gård (80 m mot V) og Steinsborga (900 m mot V).

Verdivurdering: I henhold til faktaark for åpen kalkmark gis lokaliteten høy verdi for rødlistearter og nærhet til andre lokaliteter. For tilstand gis lokaliteten middels verdi og for antall habitatspesialister av karplanter og for størrelse lav verdi. Høy verdi for rødlistearter isolert sett tilsier vurdering av naturtypelokaliteten som svært viktig A. Artsmangfoldet i området anses riktignok som truet av gjengroing og skjøtsel bør snarest inngangsettes for å opprettholde verdien.

Skjøtsel og hensyn: Viktigste tiltak for lokaliteten er manuell rydding for å skape mer lysåpne forhold. Området bør ryddes for løvkratt og ungskog av bartrær, samt eldre grantrær med stor skyggeeffekt (bl.a. står graner med krypende grener ned over kalkbergene langs toppområdet). Gamle furuer med liten skyggeeffekt langs toppområdet kan få stå. Alle stikkelsbærbusker bør fjernes, helst rives opp. Ryddeavfall må fjernes fra lokaliteten.

509 Stein Ø, veikant Åpen kalkmark – Verdi: A, areal: 0,73 daa

Innledning: Området er kartlagt 06.06.2012 av Sigve Reiso og Torbjørn Høitomt i forbindelse med kartlegging av åpen kalkmark i Oslofeltet på oppdrag fra Fylkesmannen i Hedmark. Tidligere kartlagt som en del av tilgrensende artsrik veikant i 2010 (Høitomt og Olsen 2010). Rødlistekategorier følger Norsk rødliste for arter 2010.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger langs hovedveien rett øst for Stein gård og omfatter deler av veiskjæringa, både de løse partiene og der det er fast fjell. Avgrensingen strekker seg noen meter inn i kantsona ovenfor veien. Kollen ligger ifølge bergrunnskart på kalkstein-dolomitt.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Avgrensinga gjelder naturtypen åpen grunnlendt kalkmark. Omlag 20 % av arealet kan føres til undertypen åpen grunnlendt kalkmark, mens resterende 80 % må føres til konstruert fastmark siden det er ei veiskjæring. Nakent berg inngår i den konstruert fastmarka, men utgjør ubetydelige areal siden bergveggen er loddrett. Vegetasjonstypen kan best beskrives som rasmark (F1) med innslag av bergknaus og bergflate (F3). Noe ung løvskog (rogn, spisslønn og bjørk) finnes øverst i veiskjæringa. Øverst i skråningen glir miljøet over i kalkbarskog.

Artsmangfold: Det ble registrert to sjeldne og truede klokkemoser på lokaliteten. Hårklokkemose (*Encalypta spathulata*) (EN), er svært sjeldne og har én god forekomst her. Det samme har småklokkemose (*Encalypta vulgaris*) (VU). Begge disse artene trives i overgangen mellom veiskjæringa og den noe mer

stabile bakken i overkant. I tillegg finnes typiske kalkmoser for åpne lokaliteter som putehårstjerne (*Syntrichia ruralis*), putevrimose (*Tortula tortuosa*), storbust (*Ditrichum flexicaule*), granmose (*Abietinella abietina*), tannkrusmose (*Weissia controversa*), rødfotmose (*Bryoerythrophyllum recurvirostrum*) og vegkurlemose (*Didymodon fallax*). Karplantefloraen i lokaliteten er middels rik, men inneholder få habitatspesifikke arter. Følgende arter ble notert: hårsveve, tiriltunge, smørbukk, lakrismjelt, ryllik, markjordbær, bergskrinneblom, bitterbergknapp og sølvmure. Varme blomsterrike lokaliteter som dette har generelt et rikt mangfold av insekter, med potensial for sjeldne og rødlistede arter.

Bruk, tilstand og påvirkning: Øvre deler av veiskråningen er i ferd med å gro til med ung løvskog. Den nedre delen av skråningen holdes trolig oppe gjennom kantslått og rydding i forbindelse med vegvedlikehold. Fremmede arter: En del stikkelsbær inngår i busksjiktet.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en av flere spredte lokaliteter av åpen kalkmark på østsiden av Mjøsa i Ringsaker/Hamar området. Nærmest er skrentene mot veien rett ved Stein Ø (80 m mot Ø) og Steinsborga (800 m mot V).

Verdivurdering: I henhold til faktaark for åpen kalkmark gis lokaliteten høy verdi for rødlistearter og nærhet til andre lokaliteter. For tilstand gis lokaliteten middels verdi og for antall habitatspesialister av karplanter og for størrelse lav verdi. Høy verdi for rødlistearter isolert sett tilsier vurdering av naturtypelokaliteten som svært viktig A.

Skjøtsel og hensyn: Det bør ryddes unna en del ung løvskog på toppen av veiskjæringa ved jevne mellomrom for å holde det lysåpent. Ryddeavfall må fjernes fra lokaliteten.

Referanser

Miljødirektoratet 2015. Naturbase. <http://kart.naturbase.no/>
Statens vegvesen 2015. Vegkart. www.vegvesen.no/vegkart

Høitomt, T. og Olsen, S.L. 2011. Naturtypekartlegging i Ringsaker kommune 2010. BioFokus-rapport 2011-6. ISBN 978-82-8209-141-1. Stiftelsen BioFokus. Oslo.

Høitomt, T. 2014. Biologisk vurdering av veikant (Fv 213) ved Stein i Ringsaker. Brev til Ringsaker kommune, september 2014. Brevet er vedlagt nedenfor.

Reiso S. og Høitomt T. 2013. Kartlegging av åpen kalkmark i Ringsaker, Hedmark. BioFokus-rapport 2013-5. ISBN 978-82-8209-261-6. Stiftelsen BioFokus. Oslo

Ringsaker kommune
v/Ole Roger Strandbakke
2380 Brumunddal

Oslo, 23. september 2014

Biologisk vurdering av veikant (Fv. 213) ved Stein i Ringsaker

BioFokus har foretatt en biologisk vurdering av avtalt strekning langs Fv. 213 ved Stein. Strekningen omfatter en 5 meter bred sone langs veien akkurat i svingen ved Stein gård. Noe av det undersøkte arealet ligger innenfor naturtypeavgrensningen Stein Ø, veikant N (BN00087748). Denne lokaliteten er gitt verdi A – svært viktig i forbindelse med kartlegging av naturtypen åpen kalkmark i 2012. For detaljer om lokaliteten henvises det til naturtypebeskrivelsen for lokaliteten. Etter befaringen 22.8.2014 ble det ikke funnet grunnlag for å endre verken verdien eller avgrensningen for denne lokaliteten, som dermed fortsatt er vurdert svært viktig. Det er imidlertid bare en liten del av denne lokaliteten som blir direkte berørt av det planlagt tiltaket som innebærer å anlegge en gang- og sykkelvei langs Fv. 213.

De viktigste biologiske verdiene er knyttet til øvre deler av veiskjæringa/skråningen akkurat der den høye bergveggen ender mot sør. Ingen av de sjeldne moseartene som vokser i lokaliteten ble påvist innenfor de fem meterne nærmest veien. Det er imidlertid en viss fare for at et inngrep i de fem nærmeste meterne vil medføre forstyrrelser videre oppover skråningen. Det vil trolig være behov for noe rassikring i denne forbindelse. Det er lite trolig at viktige naturverdier går tapt på de arealene som er ment brukt til selve gang- og sykkelveien. Det bør imidlertid settes i verk noen avbøtende tiltak for å sikre overlevelsen til de sjeldne artene som vokser rett ovenfor den planlagte gang- og sykkelveien.

Avbøtende og kompenserende tiltak

Det er å foretrekke at gang- og sykkelveien legges så nær bilveien som mulig og at den i tillegg ikke lages bredere enn nødvendig. Ut over dette vil det viktigste avbøtende tiltaket vil være å sette opp en støttemur langs indre kant av gangvegen. Dette bør kunne hindre at hele veiskråningen/skjæringa må forflyttes innover i åsen, noe som vil påvirke de sjeldne moseartene negativt. En betingelse for at dette skal være vellykket er at arealet ovenfor støttemuren forstyrres i minst mulig grad.

Siden gang- og sykkelveien vil legge beslag på noe areal med åpen kalkmark som kan være egnet levested for sjeldne og truede arter foreslås det også å utvide arealet med åpen kalkmark noen meter oppover skråningen. Det vil være svært gunstig at all rogn, hengebjørk, spisslønn, stikkelsbær, gran og annet kratt fjernes i et 3-4 meter bredt belte oppover fra der det åpne partiet slutter i dag. Siden det her er ganske bratt vil naturlig forstyrrelse her kunne skape egnet habitat for flere sjeldne arter. All rydding må skje så skånsomt som mulig og alt som kuttes ned må fjernes fra lokaliteten. Det må ikke brukes flishogger.

Det anbefales at så lite som mulig av den bratte bergskrenten videre nordover sprenges eller skjæres bort. Det er knyttet usikkerhet til i hvor stor grad øvre deler av denne bergveggen er voksested for de samme rødlisteartene som finnes litt lenger sør eller evt. andre arter. Dette arealet har ikke vært tilgjengelig for feltundersøkelser siden det er svært bratt.

BioFokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. BioFokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. BioFokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisseting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. BioFokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir to digitale rapportserier som heter BioFokus-rapport og BioFokus notat,
<http://www.biofokus.no/Publikasjoner/publikasjoner.htm>